

Nr 187.

Av herr **Magnusson, Gerhard**, om *höjande av veckotimpenningen för ordinarie gymnastiklärare vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet och folkskoleseminarierna.*

Med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 260 innevarande år ber undertecknad få påkalla riksdagens uppmärksamhet å de löneförhållanden, som gälla för gymnastiklärarna vid de allmänna läroverken och seminarierna.

Gymnastiklärebefattningarna hava ursprungligen varit bisysslor, så gott som undantagslöst förenade med officersbeställningar på stat. Genom 1901 års härordning försvårades denna kombination, och efter genomförandet av 1914 års härordning blev den så gott som omöjlig. Av 75 gymnastiklärebefattningar vid allmänna läroverk och 10 vid manliga seminarier äro för närvarande 8 besatta med officerare på stat och 6 med officerare på reservstat. Av de övriga äro 15 pensionerade officerare. Dessa åtnjuta jämte sin gymnastiklärelön pension från armén, varvid dock det ordinarie pensionsbeloppet minskas med $\frac{2}{5}$ av det belopp varmed gymnastiklärarlönen utgår. De återstående gymnastiklärarna äro civila eller reservofficerare och äro således för sin utkomst helt hänvisade till den lön, som deras arbete i skolans tjänst kan giva dem. För varje år ökas procenttalet gymnastiklärare tillhörande denna senare kategorie. Denna förändring i gymnastiklärarekårens rekrytering och ställning har först under de senare åren tydligt framträtt, och den återverkan på kårens avlöning, som måste bliva en följd av den inträdda förändringen, synes icke hava vederbörligen beaktats i Kungl. Maj:ts proposition.

Vad utbildningen beträffar hava av de manliga 88 % avlagt gymnastikdirektörsexamen. De som hava mindre utbildning äro så gott som alla att finna bland de äldre och bland f. d. officerare, och procenttalet av dessa minskas årligen. Av de kvinnliga hava samtliga avlagt gymnastikdirektörs-

examen. Följaktligen hava så gott som alla under senare tid utnämnda manliga gymnastiklärare en utbildningstid av tre år efter studentexamen och de kvinnliga två år efter avgångsexamen från 8-klassigt flickläroverk. Härtill komma i många fall fortbildningskurser av olika slag.

Det torde vara ett viktigt statsintresse, att denna lärarekår erhåller en något så när tryggad existens, och att icke dess arbete för vår ungdoms fysiska fostran blir lidande av olidliga ekonomiska förhållanden. Ett stort antal rektorer vid de allmänna läroverken i skilda delar av riket har också i känslan av detta uttalat sin livliga anslutning till gymnastiklärarnas vid de allmänna läroverken framställning till Kungl. Maj:t om förbättrade löneförhållanden och därvid bland annat framhållit,

»att gymnastiklärarens arbete vid läroverken är av synnerligen stor betydelse såväl med hänsyn till ungdomens fysiska utbildning som även i hög grad med hänsyn till ungdomens fostran till hållning och disciplin;

att gymnastikläraren, i den mån hans arbete och uppfostrarensvar omfattar eller kommer att omfatta även en högsta ledning av och uppsikt över ungdomens fria lekar och idrottsövningar vid sidan av det egentliga skolarbetet, genom en mer mångsidig beröring med skolungdomen har rikt tillfälle att påverka dess sinnesriktning i frisk och sund anda;

samt att det följlaktligen ur allmän uppfostringssynpunkt är av mycket stor vikt, att lönerna för gymnastiklärarettjänsterna vid de allmänna läroverken bestämmas till sådana belopp, att de kunna förväntas bliva besatta med i olika hänseenden väl kvalificerade lärare.»

Till ledning för mitt yrkande ber jag få citera vad gymnastiklärareföreningens centralstyrelse uttalat i sin framställning till Kungl. Maj:t, avseende att belysa rättvisan i deras yrkande på en förbättrad ekonomisk ställning. Föreningen, som haft löneregleringskommitténs förslag till utgångspunkt för sina jämförelser, och vilket förslag även kommit att ligga till grund för Kungl. Maj:ts proposition i denna del, framhåller bl. a.:

»Beträffande det av löneregleringskommittén föreslagna sättet för beräkning av gymnastiklärarnas löner med grundlön för visst antal timmar och särskild ersättning för övertimmar, torde detta under nuvarande förhållanden vara det enda möjliga; och har gymnastiklärareföreningen i detta hänseende intet att invända mot kommitténs förslag.

Beträffande de belopp åter, varmed enligt detta förslag lönerna skulle komma att utgå, anser föreningen dem alltför låga. Om kommitténs förslag genomföres, skulle resultatet i de flesta fall bliva en mycket obetydlig förhöjning av de nuvarande lönebeloppen, vilka dock länge ansetts vara exceptionellt låga. I vissa fall torde rent av en minskning komma att inträda. Föreningen vill anföra exempel på, hur löneregleringen i ett par fall, som

torde vara typiska, skulle komma att verka. Vid Kungsholmens realskola i Stockholm har gymnastikläraren i lön 700 kronor, i tillfällig löneförbättring 500 kronor samt såsom tilläggsarvode för mera ansträngande tjänstgöring 600 kronor, summa 1,800 kronor. Tjänstgöringstiden är 16 timmar i veckan. Enligt kommitténs förslag skulle han komma att få i lön för 13 timmar 1,495 kronor och såsom ersättning för tre övertimmar 345 kronor, summa 1,840 kronor. Alltså en ökning på 40 kronor. Vid Östermalms realläroverk i Stockholm och vid högre allmänna läroverket i Malmö hava gymnastiklärarna i lön 1,400 kronor, i tillfällig löneförbättring 600 kronor samt såsom tilläggsarvode 650 kronor, summa 2,650 kronor. Tjänstgöringstiden är 24 timmar i veckan. Enligt kommitténs förslag skulle de komma att få i lön 2,520 kronor för 21 timmar och för tre övertimmar 360 kronor, summa 2,880 kronor. Således en höjning på 230 kronor. De två sistnämnda läroverken äro bland de allra största i landet. Gymnastikläraren vid Jönköpings högre allmänna läroverk har sammanlagt i avlöning för 20 timmars tjänstgöring 2,450 kronor. Enligt kommitténs förslag skulle han komma att få 2,530 kronor. Alltså en ökning på 70. Föreningen anser, att dessa siffror äro påtagliga bevis för, att den föreslagna löne-regleringen från gymnastiklärarnas synpunkt måste anses synnerligen otillfredsställande.»

Härtill kommer också, att genom beslut av 1917 års riksdag de hittillsvarande skjututbildningsövnigarna vid de högre läroverksanstalterna från och med detta år upphört, varigenom arvoden för dessa övningar — mellan 220 och 600 kronor — blivit indragna.

För att giva en föreställning om den ökade kostnad, som skulle drabba statsverket, om riksdagen skulle beakta gymnastiklärarnas krav, ber jag få lämna följande översikt:

Vid de allmänna läroverken utgjorde läsåret 1915—1916 antalet veckotimmar i gymnastik (och fäktning) 1,260 och vid de manliga seminarierna 268 eller tillhopa 1,528 veckotimmar. Ökningen i avlöning per veckotimme enligt mitt här nedan formulerade yrkande skulle för här ifrågavarande lärare utgöra 30 kronor, alltså för 1,528 veckotimmar 45,840 kronor. Vid de kvinnliga seminarierna var antalet veckotimmar samma läsår 163 och vid högre lärarinneseminariet 16 eller tillhopa 179. Ökningen i lärarinornas lön per veckotimme skulle uppgå till 20 kronor, alltså för 179 veckotimmar 3,580 kronor. Totala merkostnaden för statsverket skulle alltså komma att belöpa sig på 49,420 kronor.

Vid dessa beräkningar har utgått ifrån, att samtliga befattningar äro besatta med ordinarie innehavare. Om en del tjänster uppehållas av vika-

rier blir merkostnaden mindre. Ävenså har vid alla samskolor räknats med manliga lärare, vilket även höjer merkostnaden.

Då riksdagen under innevarande år så ansenligt höjt lönerna för stats-tjänarna i allmänhet och säkerligen även bereder sig på, att för lärarepersonalerna vid de högre skolorna bevilja ansenligt ökade löneförmåner, så torde rättvisa och billighet bjuda, att även ifråga om gymnastiklärarna skapa förhållanden, som trygga en god rekrytering av denna samhällsnyttiga kår.

På grund av vad jag sålunda anført, anhåller jag få föreslå,

att riksdagen måtte besluta att utöver de i Kungl. Maj:ts proposition upptagna beloppen, veckotimpenningen för ordinarie manlig gymnastiklärare höjes med 30 kronor och för kvinnlig gymnastiklärare med 20 kronor.

Stockholm den 10 maj 1918.

G. Gerh. Magnusson.
